

คู่มือการปฏิบัติงาน
การรับความช่วยเหลือสาธารณภัย

เสนอโดย

นายปิยพงษ์ สมยะ ตำแหน่ง เจ้าพนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

ทบทวนโดย

ว่าที่ ร.ต. ปนาท ตनावรรณ ตำแหน่ง ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลหัวเมือง

อนุมัติโดย

นายสาคร จิตชู ตำแหน่ง นายกองค์การบริหารส่วนตำบลหัวเมือง

คำนำ

โดยสถานการณ์โลกที่เปลี่ยนไปอย่างรวดเร็ว การขยายตัวทั้งทางเศรษฐกิจ สังคม สภาพแวดล้อมทำให้โครงสร้างสมดุลของธรรมชาติเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว สาธารณภัยก็เช่นกันก็มีแนวโน้มจะเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องและซับซ้อนมากขึ้น รวมทั้งยังทวีความรุนแรงมากขึ้น เช่นปัญหาอุทกภัย วาตภัย ภัยแล้ง ภัยหนาว ฯลฯ ซึ่งการเกิดสาธารณภัยแต่ละครั้งก็ส่งผลกระทบต่อชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนเป็นจำนวนมาก

งานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย สำนักงานปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล จึงได้จัดทำ “คู่มือปฏิบัติงานการรับความช่วยเหลือด้านสาธารณภัย” ขึ้นเพื่อให้ประชาชนในพื้นที่ได้มีความรู้ในการแจ้งเหตุการณ์ขอรับความช่วยเหลือจากหน่วยงานภาครัฐ เพื่อบรรเทาความเดือดร้อนที่เกิดจากสาธารณภัยขึ้นได้ โดยผู้จัดทำหวังเป็นอย่างยิ่งว่าคู่มือฉบับนี้จะมีประโยชน์สำหรับท่านไม่มากนักน้อย

(นายปิยพงษ์ สมยะ)

ตำแหน่ง เจ้าพนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

ผู้จัดทำ

สารบัญ

	หน้า
คำนำ	ก
บทที่ ๑	๑
สาธารณสุข	
บทที่ ๒	๓
ขั้นตอนแจ้งเหตุสาธารณสุข	
บทที่ ๓	๕
ขั้นตอนการขอรับความช่วยเหลือ	
ภาคผนวก	๙
แบบรายงานเหตุคว้นสาธารณสุข	๑๐
แบบคำร้องขอรับน้ำเพื่ออุปโภค - บริโภค	๑๑

บทที่ ๑ สาธารณสุข

กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ให้ความหมายของ สาธารณภัยไว้ว่า หมายถึง ภัยหรืออันตราย ที่ทำให้เกิดความสูญเสียทั้งชีวิต ทรัพย์สินและสิ่งอื่น ๆ อย่างรุนแรงประกอบด้วยลักษณะดังนี้

๑. ภัยที่เกิดขึ้นกับคนหมู่มาก
๒. อาจเกิดขึ้นได้ตลอดเวลาหรือทุกสถานที่อย่างกะทันหันหรือค่อย ๆ เกิดขึ้น
๓. เป็นอันตรายต่อชีวิตและร่างกายของประชาชน
๔. เกิดความเสียหายแก่ทรัพย์สินของประชาชนหรือรัฐ
๕. เกิดความต้องการในสิ่งจำเป็นพื้นฐานอย่างรีบด่วนสำหรับผู้ประสบภัย

สาธารณสุข แบ่งตามลักษณะการเกิดหรือสาเหตุได้เป็น ๒ ประเภท คือ สาธารณภัยที่เกิดจากธรรมชาติ และสาธารณสุข จากมนุษย์ ได้แก่

๑.๒.๑ สาธารณภัยธรรมชาติ เป็นสาธารณภัยที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ มักเกิดขึ้นตามฤดูกาลเป็นส่วนใหญ่ แต่บางครั้งอาจเกิดขึ้นโดยกะทันหัน ก่อให้เกิดความเสียหายแก่ชีวิต ร่างกาย จิตใจ ทรัพย์สินและสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ ซึ่งได้แก่

- ๑) **อุทกภัย** เป็นภัยอันเกิดจากภาวะน้ำท่วมจากพายุ ฝนตกหนัก พายุหมุน การทำลายป่า การทรุดตัวของดิน ลักษณะอาจเป็นน้ำท่วมเฉียบพลันหรือแบบค่อยเป็นค่อยไป
- 2) **วาทภัย** คือภัยที่เกิดจากแรงลมและพายุ สามารถแบ่งลักษณะของวาทภัยได้ตามความเร็วลม สถานที่ที่เกิดวาทภัย เช่น พายุฟ้าคะนอง พายุดีเปรสชัน พายุโซนร้อน พายุไต้ฝุ่น
- 3) **อัคคีภัย** คือภัยที่เกิดจากเพลิงไหม้ เป็นภัยที่ก่อให้เกิดความสูญเสียทั้งชีวิต และทรัพย์สิน มีแนวโน้มในการเกิดขึ้นบ่อยและสร้างความสูญเสียมากขึ้นทุกปี
- 4) **ภัยหนาว อากาศหนาวผิดปกติ** เช่น ในภาคเหนือและภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย ซึ่งมีภูมิประเทศเป็นที่ราบสูง ประกอบกับได้รับอิทธิพลจากลมมรสุม ที่พัดพาความหนาวเย็นจากจีน เข้าสู่พื้นที่ดังกล่าว ทำให้ประชาชนที่อยู่บริเวณหุบเขา และเชิงเขาได้รับความหนาวเย็น ซึ่งพบว่าในบางปีของฤดูหนาวจะมีอุณหภูมิต่ำมาก
- 5) **ภัยแล้ง** เป็นภัยที่ทำให้เกิดความอดอยาก ขาดแคลน เนื่องจากการ ขาดน้ำ ในประเทศไทยมักเกิดจากขาดฝน ความแห้งแล้งของพื้นที่ก่อให้เกิดผลเสียในการผลิตผลทางการเกษตร
- 6) **แผ่นดินถล่ม** ในประเทศไทยมักพบแผ่นดินถล่มเกิดขึ้นเนื่องจาก มีฝนตกหนักมาก เกิดจากดินบริเวณภูเขาอุ้มน้ำไว้จนเกิดการอิ่มตัว และไม่สามารถอุ้มน้ำไว้ได้อีกจึงพังทลายลงมา ซึ่งส่วนมากจะเกิดพร้อมกับอุทกภัย
- 7) **การระบาดของโรค** เช่น อหิวาตกโรค โรคฉี่หนู
- 8) **ภัยจากฝูงสัตว์และแมลง**

๑.๒.๒ สาธารณภัยจากมนุษย์ เป็นสาธารณภัยที่เกิดจากการกระทำของมนุษย์ โดยอาจเกิดจากสิ่งประดิษฐ์ของมนุษย์ ที่ประดิษฐ์เพื่อความสุขสบาย หรือเพื่อประหัตประหารกัน เช่น

๑) ภัยจากการจราจร ได้แก่ ทางอากาศ ทางบก ทางน้ำ ทางราง

๒) ภัยจากการประกอบอาชีพ ทั้งภาคเกษตรกรรมและอุตสาหกรรม เช่น อุบัติเหตุจากการใช้เครื่องมือเครื่องจักร อุบัติเหตุจากความร้อน อุบัติเหตุจากการตกจากที่สูง อุบัติเหตุจากความไม่เป็นระเบียบ เป็นต้น

๓) ภัยจากความไม่สงบของประเทศ เช่น การจลาจล การปฏิวัติ การก่อวินาศกรรม การก่อการร้าย สงคราม ซึ่งผลที่ทำให้เกิดสาธารณภัยจากสงคราม จะรุนแรงหรือไม่ขึ้น อยู่กับผลร้ายของอาวุธที่นำมาประหัตประหารกัน เช่น นิวเคลียร์ เชื้อโรค หรือสารเคมี เป็นต้น

๔) ภัยจากไฟฟ้า อัดคิภัย ทำให้เกิดการบาดเจ็บ สูญเสียชีวิตจากแผลไหม้ ความร้อน ควันไฟ การขาดอากาศ

๕) ภัยจากวัตถุอันตราย ได้แก่ ภัยจากวัตถุอันตรายที่ใช้ในอุตสาหกรรม การเกษตร สาธารณสุข อุปโภคและบริโภค

๖) ภัยจากความเจริญทางเทคโนโลยี ความเจริญก้าวหน้าดังกล่าว จะมีความเสี่ยงสูงมากขึ้น เมื่อเกิดสาธารณภัย เช่น เมื่อเกิดไฟไหม้ของอาคารสูง ระบบการเคลื่อนย้ายย่อมช้า และมีความยุ่งยากซับซ้อนกว่าอาคารปกติ รวมทั้งเกิดพิษจากสารเคมีที่ใช้กับเฟอร์นิเจอร์ของอาคาร หรือแม้กระทั่งเครื่องใช้ประจำสำนักงาน เช่น คอมพิวเตอร์ น้ำยาลบคำผิด ฯลฯ การมีมาตรการความปลอดภัยที่ดี ก็อาจจะเป็นความเสี่ยงเมื่อเกิดสาธารณภัย เช่น ประตูที่ใช้ระบบเปิดปิดอัตโนมัติ หรือลิฟท์ที่ซับซ้อน

สรุปได้ว่า สาธารณภัย หมายถึง ภัยหรืออันตรายที่เกิดขึ้นกับคนหมู่มาก ในทุกเวลาหรือทุกสถานที่ อาจเกิดขึ้นอย่างกะทันหันหรือค่อย ๆ เกิดขึ้นก็ได้ มีทั้งภัยที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ และเกิดขึ้นจากมนุษย์ เมื่อเกิดขึ้นแล้วทำให้เกิดความสูญเสียทั้งชีวิต ทรัพย์สิน และสิ่งอื่น ๆ อย่างรุนแรง เกิดความต้องการในสิ่งจำเป็นพื้นฐานอย่างรีบด่วนสำหรับผู้ประสบภัย

บทที่ ๒ ขั้นตอนการแจ้งเหตุสาธารณภัย

ขั้นตอนการแจ้งเหตุสาธารณภัย เมื่อเกิดเหตุสาธารณภัยขึ้น เช่นเกิดลมพายุพัดบ้านเรือนเสียหาย ท่านสามารถโทรแจ้งมายังงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย อบต.หัวเมืองเพื่อให้ไปดำเนินการสำรวจความเสียหายและช่วยเหลือโดยเร็วที่สุด

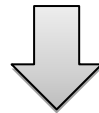
ขั้นตอนการแจ้งเหตุสาธารณภัย สามารถทำได้ดังต่อไปนี้

๑. แจ้งเหตุสาธารณภัย ทางหมายเลขโทรศัพท์ ๐ ๕๔๖๕ ๑๙๒ หรือ ๐๙๑-๔๗๙-๑๑๕๘ รับแจ้งเหตุ ๒๔ ชั่วโมง
๒. แจ้งเป็นหนังสือ ตามแบบรายงานเหตุด่วนสาธารณภัย โดยให้กำนัน / ผู้ใหญ่บ้านเป็นผู้รับรอง
๓. เมื่อได้รับรายงาน เจ้าหน้าที่จะรายงานผู้บังคับบัญชา และเจ้าหน้าที่จะดำเนินการตรวจสอบเหตุการณ์ พร้อมเข้าร่งับเหตุช่วยเหลือผู้ประสบภัยในทันที
๔. เมื่อได้ดำเนินการเข้าร่งับเหตุ และช่วยเหลือผู้ประสบภัยเป็นที่เรียบร้อยแล้ว จะดำเนินการสรุปผลการทำงาน ความเสียหายเพื่อรายงานต่อผู้บังคับบัญชาเพื่อทราบต่อไป

กรณีที่เกิดเหตุสาธารณภัยที่เกิดขึ้นที่ผลกระทบต่อประชาชนเป็นจำนวนมาก ก่อให้เกิดความเสียหายต่อบ้านเรือนที่พังกาศัย หรือพื้นที่การเกษตรได้รับความเสียหายได้รับความเดือดร้อน สามารถร้องเรียนเพื่อขอรับการช่วยเหลือต่อไป และหากกำลังเจ้าหน้าที่ไม่เพียงพอสามารถเรียกขอกำลังสนับสนุนสมาชิก อปพร. ซึ่งเป็นผู้ช่วยเจ้าหน้าที่ในการป้องกันและบรรเทา สาธารณภัยได้ภายใน ๓๐ นาที

การแจ้งเหตุสาธารณภัย
วาตภัย / อัคคีภัย / ภัยแล้ง / อุทกภัย

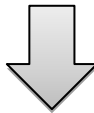
เกิดภัย

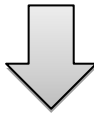
การแจ้งเหตุ

- โทรศัพท์ ๐๕๔-๖๕๒๑๙๒ หรือ ๐๙๑-๔๗๙๑๑๕๘
- แจ้งเป็นหนังสือตามแบบรายงานสาธารณภัย

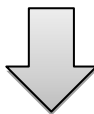
๒๔ ชม.

รายงานผู้บังคับบัญชา

ตรวจสอบเหตุการณ์

ระงับเหตุ/
ช่วยเหลือผู้ประสบภัยเบื้องต้น

สรุปผลการปฏิบัติงาน
รายงานผู้บังคับบัญชา

บทที่ ๓ ขั้นตอนการขอรับความช่วยเหลือ

สำหรับประชาชนที่ได้รับความช่วยเหลือจากเหตุสาธารณภัย ไม่ว่าจะเป็นเหตุอัคคีภัย วาตภัย ภัยแล้ง อุทกภัย ที่ได้รับความเสียหายและเดือดร้อน สามารถยื่นคำร้องขอความช่วยเหลือ ผู้ประสบภัยได้

ขั้นตอนขอรับความช่วยเหลือ

๑. เมื่อเกิดภัยให้ผู้ประสบภัยรีบยื่นคำร้อง ภายใน ๒๔ ชั่วโมง หลังเกิดภัย โดยยื่นคำร้อง ณ ที่ทำการกำนัน / ผู้ใหญ่บ้าน หรือ สำนักงานปลัด งานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย องค์การบริหารส่วนตำบลหัวเมือง

๒. ให้จัดเตรียมเอกสารในการยื่นคำร้อง ประกอบไปด้วย

๒.๑ สำเนาบัตรประจำตัว ประชาชน จำนวน ๑ ฉบับ

๒.๒ สำเนาทะเบียนบ้าน จำนวน ๑ ฉบับ

๒.๓ สำเนาเอกสารการขึ้นทะเบียนเกษตรกร กรณีได้รับความเสียหายด้านการเกษตร

๓. เจ้าหน้าที่รับคำร้อง จะรายงานผู้บังคับบัญชาพร้อมออกสำรวจความเสียหาย และเข้าระงับเหตุให้การช่วยเหลือผู้ประสบภัยเบื้องต้นในทันที พร้อมทั้งจะมีการบันทึกภาพถ่ายความเสียหายเพื่อประกอบการพิจารณา

๔. เจ้าหน้าที่จะสรุปความเสียหาย ให้ผู้บริหารได้รับทราบและจะดำเนินการประชุมเพื่อพิจารณาช่วยเหลือเบื้องต้นต่อไป

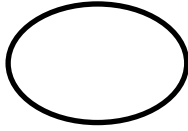
๕. เจ้าหน้าที่จะให้ติดต่อผู้ประสบภัยในการให้ความช่วยเหลือตามระเบียบที่เกี่ยวข้องต่อไป โดยมีระยะเวลาไม่เกิน ๔๕ วัน

หมายเหตุ

- เมื่อเจ้าหน้าที่ได้รับการร้องเรียนเรื่องสาธารณภัย จะต้องดำเนินการรายงานเหตุสาธารณภัยให้อำเภอทราบภายใน ๒๔ ชั่วโมง เพื่อพิจารณาในการออกประกาศเป็นพื้นที่ประสบภัย

- เมื่อเจ้าหน้าที่ออกสำรวจข้อมูลเพื่อประกอบการประชุม ในการพิจารณาให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัย จะดำเนินการสรุปความเสียหายให้แล้วเสร็จภายใน ๒ วัน

การยื่นคำร้องผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉิน
วาทภัย / อัคคีภัย / ภัยแล้ง / อุทกภัย

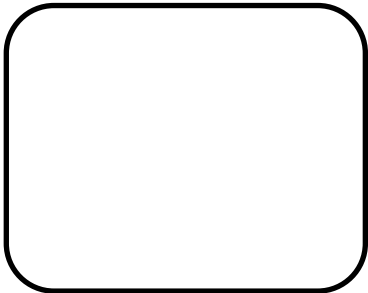

แจ้งขอรับการช่วยเหลือ
- ณ ที่ทำการกำนัน / ผู้ใหญ่บ้าน
- ณ สำนักปลัด องค์การบริหารส่วนตำบลหัวเมือง

เอกสารประกอบ
- สำเนาบัตรประจำตัวประชาชน
- สำเนาทะเบียนบ้าน
- เอกสารลงทะเบียนเกษตรกร(กรณีสูญเสียด้านการเกษตร)

รับคำร้อง
ออกสำรวจข้อมูลความเสียหายทันที

ขั้นตอนการขอรับการช่วยเหลือผู้ประสบภัยแล้ง
ปัญหาน้ำอุปโภค – บริโภค

องค์การบริหารส่วนตำบลหัวเมือง ได้มีการจัดตั้ง ศูนย์อำนวยการเฉพาะกิจป้องกันและแก้ไขปัญหายภัยแล้ง ในการรับเรื่องร้องเรียน ร้องทุกข์ ปัญหาเกี่ยวกับน้ำสำหรับอุปโภค – บริโภค ให้กับประชาชนในพื้นที่ตำบลหัวเมือง โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ศูนย์อำนวยการเฉพาะกิจป้องกันและแก้ไขปัญหายภัยแล้ง ตั้งอยู่ที่ สำนักงานปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลหัวเมือง เลขที่ 99 หมู่ที่ 10 ตำบลหัวเมือง อำเภอสอง จังหวัดแพร่ หมายเลขโทรศัพท์ 054-652-192

คุณสมบัติของผู้ขอรับการช่วยเหลือ

1. เป็นประชาชนที่มีทะเบียนบ้านอยู่ในพื้นที่ตำบลหัวเมือง
2. เป็นบ้านพักอาศัย ไม่ใช่สถานประกอบการเช่น หอแถว หอเช่า โครงการบ้านจัดสรร
3. ได้รับความเดือดร้อนเนื่องจากปัญหายภัยแล้ง โดยปริมาณน้ำต้นทุนไม่เพียงพอต่อการอุปโภค – บริโภคในครัวเรือน เช่น บ่อน้ำแห้ง ประปาไม่ไหล
4. ต้องมีภาชนะรองรับน้ำ

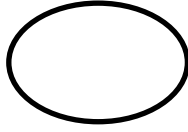
ขั้นตอนการขอรับการช่วยเหลือผู้ประสบปัญหาภัยแล้ง

1. ยื่นคำร้อง ณ สำนักงานปลัด องค์การบริหารส่วนตำบลหัวเมือง พร้อมแนบเอกสารประกอบ
2. เอกสารประกอบด้วย
 - สำเนาทะเบียนบ้าน จำนวน 1 ฉบับ
 - สำเนาบัตรประชาชน จำนวน 1 ฉบับ
3. เมื่อเจ้าหน้าที่ตรวจสอบคุณสมบัติ พร้อมรับคำร้องจะดำเนินการรายงานผู้บังคับบัญชาให้ทราบ
4. ดำเนินการช่วยเหลือผู้ประสบภัย โดยเจ้าหน้าที่จะติดต่อผู้ประสบภัยเพื่อดำเนินการจัดส่งน้ำให้กับผู้ประสบภัย โดยเจ้าหน้าที่จะนำคำร้องที่ท่านมายื่นในครั้งแรก ลงลายมือชื่อว่าได้รับบริการเป็นที่เรียบร้อยแล้ว ซึ่งระยะเวลาในการดำเนินการยื่นเอกสาร จนถึงดำเนินการช่วยเหลือกำหนดระยะเวลาภายใน 1 วัน (กรณีที่มีผู้ประสบภัยจำนวนมาก จำเป็นต้องเป็นไปตามลำดับการยื่นคำร้อง)

หมายเหตุ

องค์การบริหารส่วนตำบลหัวเมือง มีรถบรรทุกน้ำเอนกประสงค์ จำนวน 1 คัน ขนาดบรรจุ 6,000 ลิตร สามารถให้บริการส่งน้ำแก่ผู้ประสบภัยได้ จำนวน 8 เที่ยว/วัน

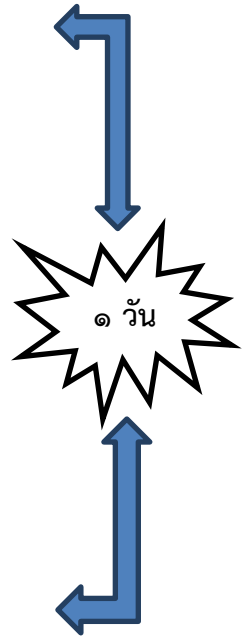
ขั้นตอนการขอรับการช่วยเหลือผู้ประสบภัยแล้ง
ปัญหาน้ำสำหรับอุปโภค - บริโภค

ยื่นคำร้อง พร้อม แนบเอกสาร
- สำเนาทะเบียนบ้าน
- สำเนาบัตรประจำตัวประชาชน

รับคำร้อง /
รายงานผู้บังคับบัญชา

ภาคผนวก

แบบรายงานเหตุต่วนสาธารณภัย

ต่วนที่สุด ที่ พิเศษ/..... วันที่.....

จาก

ถึง นายกองค้การบริหารส่วนตำบลหัวเมือง

1. ชนิดของภัย อุทกภัย วาดภัย ความแห้งแล้ง อัคคีภัย ไฟป่า อากาศหนาว
 แผ่นดินไหวและอาคารถล่ม สารเคมีและวัตถุอันตราย อุบัติภัย ทุ่นระเบิด
 การป้องกันและระงับภัยทางอากาศ การก่อวินาศกรรม การอพยพประชาชนและส่วนราชการ
 อื่น ๆ.....

ความรุนแรงและลักษณะของภัย เล็กน้อย ปานกลาง รุนแรง

ลักษณะของภัย.....

2. ภัยเกิดวันที่เวลา.....น. ภัยสิ้นสุดวันที่.....เวลา.....น.

3. สถานที่เกิดภัย.....

4. ราษฎรที่ประสบภัย

4.1 ราษฎรได้รับความเดือนร้อน - คน.....ครัวเรือน 4.2 บาดเจ็บ.....คน

4.3 เสียชีวิตคน 4.4 สูญหาย.....คน 4.5 อพยพที่ปลอดภัย.....คนครัวเรือน

5. พื้นที่ประสบและความเสียหาย

5.1 อาคารสิ่งก่อสร้าง บ้านพักอาศัย.....หลัง อาคารสูงตั้งแต่ 23 เมตร ขึ้นไปอาคาร
 โรงงาน.....แห่ง วัด.....แห่ง สถานที่ราชการ.....แห่ง อื่นๆ.....
 ความเสียหายประมาณ.....บาท

5.2 พื้นที่และทรัพย์สินทางการเกษตร พืชไร่.....ไร่.....งาน นา.....ไร่ สวน.....ไร่
 บ่อปลา.....บ่อ บ่อกุ้งบ่อ สัตว์เลี้ยง (โค/กระบือ.....ตัว สุกร.....ตัว
 เป็ด/ไก่.....ตัว) อื่นๆ..... ความเสียหายประมาณ.....บาท

5.3 สิ่งสาธารณประโยชน์ ถนน.....สาย สะพาน.....แห่ง คอสะพาน.....แห่ง
 ฝาย.....แห่ง อื่น ๆ..... ความเสียหายประมาณ.....บาท
 ความเสียหายเบื้องต้นประมาณ.....บาท

6. การบรรเทาภัย.....

(ตัวอย่าง : เจ้าหน้าที่พร้อมด้วยชาวบ้านที่อยู่ใกล้เคียงได้ช่วยกันดับเพลิงจนสงบไม่ลุกลามไปบริเวณอื่น และให้ความช่วยเหลือเบื้องต้นแล้ว)

7. เครื่องมือ / อุปกรณ์ที่ใช้ รถดับเพลิง.....คัน รถบรรทุกน้ำ.....คัน รถกู้ภัยคัน
 เรือ.....ลำ เครื่องสูบน้ำเครื่อง อื่นๆ.....

7.1 ส่วนราชการ.....หน่วยงาน 7.2 เอกชน/ประชาชน.....กลุ่ม/ คน

8. การดำเนินงานของส่วนราชการ หน่วยงานอาสาสมัคร มูลนิธิในพื้นที่

ส่วนราชการอื่น (ชื่อ).....

ภาคเอกชน(ชื่อ).....

(ลงชื่อ).....ผู้รายงาน

()

ตำแหน่ง.....